

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 140.

Vydána dne 27. prosince 1922.

Obsah: (370. a 371.) 370. Zákon, jímž se stanoví výhody v plnění branné povinnosti. — 371. Nařízení, jímž se provádí zákon ze dne 7. prosince 1922, č. 370 Sb. z. a n., o stanovení výhod v plnění branné povinnosti.

370.

**Zákon ze dne 7. prosince 1922,
jímž se stanoví výhody v plnění branné
povinnosti.**

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Všeobecná ustanovení o výhodách v plnění branné povinnosti.

(1) Branci, kteří jsou podle § 17 branného zákona ze dne 19. března 1920, č. 193 Sb. z. a n., povinni pravidelnou presenční službou, resp. presenční a další činnou službou podle § 61 téhož zákona a prokáží, že jsou živiteli rodiny (§ 2) nebo že jsou u nich splněny podmínky § 3, po příp. § 4, propustí se v míru v mezích odst. (3) po 6měsíční činné službě na trvalou dovolenou až do té doby, co budou přeloženi do I. zálohy; nastane-li okolnost, jež by podle tohoto zákona odůvodňovala poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti, teprve po nastoupení do presenční služby, propustí se dotčení branci v mezích odst. (3) na trvalou dovolenou, bude-li jim žádaná výhoda poskytnuta a vykonali-li nejméně 6měsíční činnou službu [§ 6 (2)].

(2) Dobrovolně odvedení mohou žádati za poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti, uvedené v předchozím odstavci, jen tehdy, nastanou-li poměry, pro něž podle tohoto zákona lze žádati za poskytnutí výhody, teprve po odvodu.

(3) Z počtu branců v jednom odvodním roce odvedených a činnou službou povinných může býti propuštěno ročně nejvýše 4000 branců.

§ 2.

Živitelé rodiny.

(1) Za živitele rodiny jest považovati:

a) jediného syna otce k výdělku neschopného nebo ovdovělé matky;

b) zemřel-li otec, jediného vnuka děda k výdělku neschopného nebo ovdovělé báby, nemají-li žádného syna k výdělku schopného;

c) jediného vlastního neb nevlastního bratra sourozenců zcela osiřelých, jakož i jediného nevlastního bratra sourozenců otce nemajících;

d) jediného nemanželského syna neprovdané matky, nebo zemřela-li, nemanželského vnuka (se strany mateřské) děda k výdělku neschopného nebo ovdovělé báby, nemají-li jiného vnuka nebo syna k výdělku schopného.

(2) Jedinému synu, vnuku, bratru budiž na roveň postaven při provádění tohoto zákona ten, jehož jediný bratr nebo všichni ostatní bratři (i nevlastní) vykonávají zákonou presenční (další činnou) službu podle § 17, resp. § 61 branného zákona, nebo činnou službu podle § 27 branného zákona, nebo jsou mladší 17 let, nebo jsou ke každému výdělku neschopni pro nevyléčitelnou chorobu duševní nebo tělesnou, nebo nejsou s to, aby sami vyživilí osoby, jež jsou odkázány na výživu brancovu.

(3) Za neschopného k výdělku jest bez zvláštního úředního zjišťování nezpůsobilosti pokládati otce nebo děda, kteří překročili již 60. rok věku. Jinak rozhoduje o neschopnosti k výdělku na základě předložených vysvědčení státního úředního lékaře (dodatečná) odvodní komise, které přísluší právo naříditi osobní dostavení se k odvodní komisi za účelem prohlídky, nenabyla-li na základě předložených dokladů přesvědčení o nezpůsobilosti k výdělku, po případě není-li docíleno shody názorů v tom směru. Vyskytne-li se u odvodní komise při osobní prohlídce různost mínění o výdělečné schopnosti, budiž schopnost k výdělku přezkoumána komisí přezkoušecí. Podrobnosti upravuje nařízení.

(4) K žádosti za poskytnutí výhody podle tohoto paragrafu jest připojití průkaz o tom, že od poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti skutečně závisí výživa osob uvedených v odst. (1) tohoto paragrafu a že brance

jest opravdu živitelem rodiny, resp. nastaly-li poměry uvedené v odstavci (1) teprve po nastoupení do presenční služby, že výživa příslušníků rodiny závisí nesporně na jeho propuštění z činné služby.

(5) Brancům, jimž bylo podle § 36 branného zákona povoleno uzavřít sňatek, nelze poskytnouti výhod v plnění branné povinnosti jako živitelům rodiny.

(6) Lze-li již předem určit, že poměry, odůvodňující poskytnutí výhody podle tohoto paragrafu, pominou v době do 1. října roku, v němž bránci dokončí 24. rok věku, nelze uvedenou výhodu poskytnouti, nýbrž branci buď povolen pouze odklad presenční (činné) služby do 1. října roku, v němž nastane změna poměrů, jež odůvodňují poskytnutí výhody podle tohoto paragrafu.

§ 3.

Poskytování výhod v plnění branné povinnosti z důvodů hospodářských.

(1) Z důvodů hospodářských lze poskytnouti výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona majitelům zděděných zemědělských usedlostí menšího a středního rozsahu (selských usedlostí), jakož i majitelům malých živností a obchodů.

(2) Za zemědělské usedlosti menšího a středního rozsahu (selské usedlosti) podle tohoto zákona jest považovati takové samostatné zemědělské podniky, jejichž majitel musí obstarávati své hospodářství sám; další podmínkou jest, že provozování takového zemědělského podniku musí tvořiti výhradně nebo aspoň hlavní povolání majitele a zároveň výhradný nebo aspoň hlavní pramen obživy pro něho a jeho rodinu.

(3) Výhody v plnění branné povinnosti může se dostati jen takovému majiteli zemědělské usedlosti, uvedené v předchozím odstavci, který nabyt vlastnictví k ní dědictvím a na usedlosti skutečně též sám hospodáří.

(4) Za zděděnou při provádění tohoto zákona jest považovati též usedlost, převzatou právním jednáním mezi živými, jestliže předcházející majitel mezitím umřel a usedlost by podle zákonné posloupnosti beztoho připadla nynějšímu majiteli, byť i jen z části.

(5) Zdědí-li bránci pouze část usedlosti zemědělské, uvedené v odst. (2), a nabude-li zbývající části usedlosti právním jednáním mezi živými, jest tento způsob nabytí při provádění tohoto zákona klásti na roveň dědictví.

(6) Nabude-li dědic celé usedlosti na základě dědictvého ujednání zákonných dědiců, jest pokládati toto nabytí při provádění tohoto zákona za nabytí usedlosti dědictvím.

(7) Byla-li zemědělská usedlost rozdělena na několik samostatných usedlostí, a to buď za živa majitele anebo na základě posledního pořízení anebo vzájemnou dohodou dědictvou, každý z dědiců může žádati za poskytnutí výhody podle tohoto paragrafu, vyhovuje-li rozsah usedlosti jemu připadlé podmínkám uvedeným v odst. (2) a hospodáří-li též skutečně sám na této usedlosti.

(8) Za malé živnosti a obchody jest při provádění tohoto zákona považovati takové živnostenské a obchodní podniky, jejichž výnos nedovoluje udržování náhradní pracovní síly, takže majitel musí obstarávati podnik sám, po případě nejvýše s jedním zaměstnancem; při tom všeobecná výdělková (zárobková) daň (bez přírážek) z podniku tohoto předepsaná nesmí převyšovati částky 80 Kč ročně.

§ 4.

Poskytování výhod v plnění branné povinnosti z důvodů sociálních.

(1) Výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona mohou býti poskytnuty též průmyslovým a zemědělským dělníkům, na jejichž výdělkové činnosti závisí sice výživa příslušníků rodiny uvedených v § 2, kteří však nevyhovují všem podmínkám, aby jim mohla býti poskytnuta výhoda v plnění branné povinnosti jakožto živitelům rodiny podle § 2; okolnosti, jež odůvodňují poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti, jest prokázati obdobně podle ustanovení § 2 (4).

(2) Výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona lze poskytnouti i posluchačům vysokých škol; žadatelé musí prokázati úředními doklady, že se studiu na vysoké škole skutečně věnují, nebo že studia s úspěchem vykonali a že nežijí z důchodů svého majetku.

§ 5.

Podávání žádostí za poskytnutí výhod v plnění branné povinnosti.

(1) O poskytnutí výhody podle § 2, po případě § 4 (1) jsou oprávněni zakročiti příslušníci rodiny uvedení v § 2 (1), po případě, jsou-li nezletilí, jejich zákonní zástupci. O poskytnutí výhody podle §§ 3 a 4 (2) jest oprávněn zakročiti bránci sám.

(2) Žádosti za poskytnutí některé z výhod v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona jest podávati u politického úřadu I. stolice místa pobytu. K žádostem musí býti připojeny průkazy poměrů a okolností, jež podle tohoto zákona odůvodňují poskytnutí výhody; podrobnosti upravuje nařízení.

(3) Žádosti tyto buďtež podávány jen tehdy, byl-li branec odveden, a to nejpozději do jednoho měsíce po odvodu.

(4) Nastanou-li poměry, jež odůvodňují poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona, teprve po lhůtě uvedené v předchozím odstavci, může býti žádost za poskytnutí příslušné výhody podána i později.

§ 6.

Vyřizování žádostí, podaných před nastoupením do presenční služby.

(1) O žádostech za poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona, jež byly podány ve lhůtě stanovené v § 5 (3), rozhoduje zemské vojenské velitelství místa pobytu v dohodě s politickým úřadem II. stolice; nedocílí-li se dohody, rozhoduje o těchto žádostech ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra. Totéž platí o vyřizování žádostí podaných po uvedené lhůtě až do nastoupení do presenční služby, jestliže poměry (okolnosti), odůvodňující poskytnutí výhody, nastaly teprve po této lhůtě, nebo jestliže nastaly sice již dříve, ale žadatel ospravedlní dostatečně opožděné podání. Jinak buďte žádosti po uvedené lhůtě podané zamítnuty přímo politickým úřadem I. stolice.

(2) Výhody branné povinnosti poskytovati jest poměrně dle počtu branců jednotlivým skupinám (§ 2, 3, 4) náležejících.

(3) Je-li počet těch, u nichž jsou podle předložených průkazů a vykonaného šetření stanovené podmínky pro poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona splněny, takový, že nelze všem žádostem vyhověti, rozhoduje o žádostech stejného zření hodných los.

(4) Proti rozhodnutí zemského vojenského velitelství podle odst. (1) lze podati do 4 neděl ode dne doručení rozhodnutí stížnost u zemského vojenského velitelství, jež o žádosti rozhodlo, k ministerstvu národní obrany. O stížnostech těchto rozhoduje ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra.

(5) Branci, jimž byla výhoda podle tohoto zákona poskytnuta, buďtež propuštěni po 6měsíční činné službě na trvalou dovolenou až do té doby, co budou přeloženi do I. zálohy.

(6) Ministr národní obrany jest povinen podávati každoročně v podzimním zasedání nejdéle do 31. prosince Národnímu shromáždění statistickou zprávu, jak jednotlivé skupiny branců byly výhodami poděleny.

§ 7.

Vyřizování žádostí, podaných po nastoupení do presenční služby.

(1) Žádosti těch, již žádají za poskytnutí některé z výhod podle tohoto zákona teprve po nastoupení do presenční služby, ačkoliv byly u nich splněny stanovené podmínky již před tím dnem, buďte, nemohou-li žadatelé dostatečně ospravedlniti opoždění podání žádosti, zamítnuty přímo politickým úřadem I. stolice.

(2) Jinak buďte takové žádosti, jakož i žádosti těch, u nichž nastaly poměry odůvodňující poskytnutí výhody teprve po nastoupení do presenční služby, předloženy prostřednictvím zemského vojenského velitelství ministerstvu národní obrany, jež o nich v mezích § 1 (3) rozhoduje v dohodě s ministerstvem vnitra. Byla-li výhoda poskytnuta, buď dotčený branec propuštěn až do přeložení do I. zálohy na trvalou dovolenou, činí-li jeho činná služba nejméně 6 měsíců, jinak, až jeho činná služba dosáhne této výše.

§ 8.

Přeložení osob, jimž byly poskytnuty výhody v plnění branné povinnosti, do zálohy.

Osoby, jimž byly poskytnuty výhody v plnění branné povinnosti, přeloží se do zálohy dnem, kterým by nabyly podle § 21 branného zákona nároku na toto přeložení po skončení stanovené presenční (další činné) služby, kdyby nebyly propuštěny na trvalou dovolenou na základě výhody, poskytnuté podle tohoto zákona.

§ 9.

Vliv poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti na povinnost k cvičením v záloze a jeho význam při použití § 27 branného zákona.

(1) Branci, jimž byla poskytnuta výhoda v plnění branné povinnosti podle tohoto zá-

kona, jsou povinni mimo cvičení branným zákonem stanovená vykonati ještě jedno mimořádné cvičení ve zbrani (služební) v trvání 4 neděl podle zvláštních ustanovení ministerstva národní obrany.

(2) Bude-li učiněno mimořádné opatření podle § 27 branného zákona, jsou branci, jimž byla přiznána výhoda v plnění branné povinnosti, povinni nastoupiti do činné služby.

§ 10.

Podávání průkazu o dalším trvání podmínek pro poskytnutí výhody a odnětí poskytnuté výhody.

(1) Branci, jimž byla poskytnuta výhoda v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona, jsou povinni podati ve lhůtě nařízením stanovené průkaz o dalším trvání poměrů, pro něž jim byla tato výhoda poskytnuta.

(2) Pominou-li poměry, pro něž byla výhoda podle tohoto zákona poskytnuta, anebo nebyl-li předložen závčas průkaz o dalším trvání těchto poměrů, budiž — nejsou-li tu snad jiné okolnosti, jež zakládají nárok na výhodu v plnění branné povinnosti podle tohoto zákona — poskytnutá výhoda odňata a dotčení branci buďte povoláni k pokračování presenční (činné) služby na dobu, již jest ještě zapotřebí k dovršení zákonné povinnosti k presenční (činné) službě, při čemž se jim doba ztrávená na trvalé dovolené do presenční (činné) služby započítává.

(3) O odnětí výhody podle předcházejícího odstavce rozhoduje zemské vojenské velitelství místa pobytu v dohodě s politickým úřadem II. stolice, po případě, nedohodnou-li se, ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra.

(4) Do rozhodnutí zemského vojenského velitelství lze podati do 4 neděl od doručení rozhodnutí stížnost u zemského vojenského velitelství k ministerstvu národní obrany, jež o ní rozhodne v dohodě s ministerstvem vnitra. Tato stížnost má účinek odkládací; byla-li zamítnuta, nepočítá se doba ztrávená na trvalé dovolené od prvního dne, následujícího po doručení rozhodnutí zemského vojenského velitelství, do presenční (činné) služby.

§ 11.

Náklady.

Náklady se zjišťováním výdělečné schopnosti podle § 2, počítaje v to i náklady vzniklé dostavením se k tomuto zjištění, nese žadatel

ze svého; na náhradu ušlého výdělků nemá rovněž nároku.

§ 12.

Ustanovení přechodná.

(1) Branci, kteří jsou v den účinnosti tohoto zákona již zařadění, mohou za předpokladů v tomto zákoně uvedených ucházeti se sami, po případě svými příslušníky podle ustanovení tohoto zákona o poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti žádostmi podanými do 2 měsíců od vyhlášení zákona; při tom nerozhoduje, zda okolnost, která odůvodňuje poskytnutí výhody, vznikla před nastoupením do presenční služby nebo později. O žádostech těchto rozhoduje se v mezích § 1 (3) podle zásad obsažených v § 6. Bude-li žádost příznivě vyřízena, buď dotčený branec, má-li nejméně 6měsíční činnou službu, propuštěn na trvalou dovolenou až do té doby, co bude přeložen do I. zálohy; jinak budiž toto propuštění na trvalou dovolenou provedeno teprve tehdy, až brancova činná služba dosáhne výše 6 měsíců.

(2) Branci, po případě jich příslušníci, kteří požádali za poskytnutí výhody podle předchozího odstavce, nemohou podati žádost podle nařízení vlády republiky Československé ze dne 5. října 1921, č. 363 Sb. z. a n.; bude-li však jejich žádost podaná podle předchozího odstavce zamítnuta, buď s ní naloženo jako s žádostí podanou na základě uvedeného nařízení vlády republiky Československé ze dne 5. října 1921, č. 363 Sb. z. a n.

§ 13.

Zrušení výhod v plnění branné povinnosti.

Vyžadují-li toho mimořádné poměry, může vláda výhody poskytnuté podle tohoto zákona zrušiti.

§ 14.

Stanovení úřadů, jimž podle tohoto zákona přísluší působnost politických úřadů I. a II. stolice.

(1) Působnost, vyhrazenou v tomto zákoně politickým úřadům I. stolice, vykonávají až do provedení zákona ze dne 29. února 1920, č. 126 Sb. z. a n., o zřízení župních a okresních úřadů v republice Československé:

a) v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (s Hlučínskem) okresní politické správy, resp. v městech s vlastním statutem magistráty;

b) na Slovensku a v Podkarpatské Rusi úřady služnovské, v městech s právem municipálním a v městech s regulovaným magistrátem magistráty.

(2) Působnost politických úřadů II. stolice vykonávají v době uvedené v předchozím odstavci:

a) v Čechách a na Moravě zemské politické správy, ve Slezsku (s Hlučínskem) zemská vláda slezská v Opavě;

b) na Slovensku a v Podkarpatské Rusi župní úřady, ve městech s právem municipálním župní úřad té župy, v jejímž území město leží.

§ 15.

Spolupůsobení obcí.

Obce (města s právem municipálním) jsou povinny při provádění tohoto zákona spolupůsobiti.

§ 16.

Ustanovení závěrečná.

Zákon tento, jehož provedení ukládá se ministru národní obrany v dohodě se zúčastněnými ministry, nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

T. G. Masaryk v. r.

Švehla v. r.

Udržal v. r.

371.

Nařízení vlády republiky Československé ze dne 22. prosince 1922,

jímž se provádí zákon ze dne 7. prosince 1922, č. 370 Sb. z. a n., o stanovení výhod v plnění branné povinnosti.

Podle zákona ze dne 7. prosince 1922, č. 370 Sb. z. a n., se nařizuje:

§ 1.

Žádosti za poskytnutí výhody živitele rodiny.

(1) Příslušníci rodiny, po případě, jsou-li nezletilí, zákonní zástupci jejich, musí doložit žádost za poskytnutí výhody rodinným výkazem, potvrzeným obecním (městským) úřadem (na Slovensku a v Podkarpatské Rusi obecním [obvodním] notářem), a vysvědčením o majetkových a výdělkových poměrech, vyhotoveným obecním (městským) úřadem (notářem). Je-li žádost odůvodňována výdě-

lečnou neschopností některého z příslušníků rodiny, jest připojit k žádosti ještě vysvědčení státního úředního lékaře o této neschopnosti. Stranám je dáno na vůli, aby k žádostem přiložily ještě jiné doklady, jež pro odůvodnění své žádosti pokládají za důležité; koná-li některý z bratrů reklamovaného presenční (další činnou) službu podle § 17, resp. § 61 br. zák., nebo činnou službu podle § 27 br. zák., jest vždy v žádosti uvést, u kterého vojskového tělesa (útvaru) činnou službu koná.

(2) Výkaz rodinný podle vzorce příl. 1. zhotoví žadatel. Obecní (městský) úřad (notář) jest povinen před potvrzením přezkoušeti správnost a úplnost výkazu podle předložených dokladů (výpisů z matrik, křestních [rodných], úmrtních listů a pod.) a spisů po ruce jsoucích a zavést podle potřeby vhodné šetření, aby se o správnosti a úplnosti výkazu přesvědčil; je-li zapotřebí, buď výkaz obecním (městským) úřadem (notářem) opraven neb doplněn a oprava, resp. doplněk potvrzen.

(3) Ve vysvědčení o majetkových a výdělkových poměrech jest uvést:

a) jméno a příjmení reklamovaného a všech příslušníků rodiny, v jejichž prospěch se požaduje poskytnutí výhody v plnění branné povinnosti;

b) zevrubné údaje o majetku rodiny (po případě o každém příslušníku rodiny zvlášť);

c) pramen výživy (živnost neb zaměstnání), z něhož rodina, resp. každý její příslušník, zejména také reklamovaný, má obživu a v jaké míře;

d) údaje o státních daních všeho druhu, dále o zemských, okresních a obecních přírážkách, jakož i knihovních břemenech, váznoucích na nemovitém majetku, živnosti atd., a to v celkovém jich obnosu i jednotlivě;

e) vyjádření o tom, zda vydržování příslušníků rodiny skutečně na reklamovaném závisí a zda tento skutečně též tyto povinnosti a v jaké míře koná, po případě, jde-li o brance, jenž do činné služby již nastoupil, vyjádření o tom, zda výživa příslušníků rodiny nesporně závisí na jeho propuštění z činné služby.

(4) Před vyhotovením vysvědčení o rodinných a majetkových poměrech jest obecní (městský) úřad (notář) místa pobytu povinen důkladně vyšetřiti poměry rodinné, výdělkové a majetkové; má-li rodina neb jednotliví příslušníci rodiny majetek v jiné obci, jest obecní (městský) úřad (notář) povinen vyžádati si od žadatele vysvědčení dotčeného obecního (městského) úřadu (notáře) o tom.